

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Лакійчук Ярослави Олександрівни «Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук з спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

На території сучасної України наразі діє нова, реформована система органів поліції, яка в своїй діяльності активно запозичує найкращі міжнародні практики організації діяльності. Однією із таких практик є переорієнтація роботи поліції та перетворення її в сервісну службу. Утім, застосування превентивних заходів поліцією не є самоціллю, воно доповнює проведення виховних, інформаційних та роз'яснювальних заходів і здійснюється на засадах законності, необхідності, пропорційності, ефективності та дотримання прав і свобод людини. Превентивні поліцейські заходи передбачають, в установлених законом випадках, застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому виявляється їх примусовий характер, хоча правопорушення при цьому відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтовані на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень.

На наш погляд, викладене пояснює актуальність обраної теми кандидатської дисертації, її структуру, зміст, а також добір наукового, нормативно-правового та практичного матеріалу, який використовувався під час написання роботи. У цьому аспекті дисертаційне дослідження Лакійчук Ярослави Олександрівни на тему: «Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції» є актуальним та своєчасним.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до: Переліку пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки на період до 2020 року, п. 2 розділу II Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2010 роки (постанова загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.), розробленої відповідно до програмних нормативно-правових актів, зокрема

23

3739
09

19

8

Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5); Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 рр. (наказ МВС України від 16 березня 2015 р. № 275); Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року; Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2018 р. № 706); Пріоритетних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2020 рр. (рішення Вченої ради НАВС від 26 грудня 2017 р., протокол № 28) та включено до переліку тем дисертаційних досліджень НАПрН України (реєстр. п. 527, 2015 р.).

Мета дисертаційного дослідження і сформульовані відповідно до неї задачі дозволили дисертантці на підставі аналізу наукових поглядів учених, норм чинного законодавства України, а також практичної роботи підрозділів Національної поліції, розкрити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, а також на основі опрацювання позитивного зарубіжного досвіду, запропонувати напрямки удосконалення та подальшого розвитку відповідного законодавства.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання. Так, за допомогою використання історико-правового методу було досліджено як розвивався інститут превенції у діяльності правоохоронних органів (підрозділ 1.1). Методи абстрагування, класифікації й узагальнення було використано під час дослідження методологічних підходів до розуміння превентивних заходів (підрозділ 1.2) та при визначенні видів превентивних заходів (підрозділ 1.3).

Особливості адміністративно-правового регулювання превентивної діяльності поліції було розкрито за допомогою методу документального аналізу (підрозділ 2.1). Аналітичний метод дав можливість надати характеристику організаційним заходам поліції щодо здійснення поліцією превентивних заходів (підрозділ 2.2) та визначити, що представляє собою взаємодія поліції з державними органами, установами та громадськістю щодо забезпечення превентивних заходів (підрозділ 2.3). Зарубіжний досвід здійснення превентивних заходів правоохоронними органами було узагальнено за допомогою використання порівняльно-правового та формально-логічного методів (підрозділ 3.1). Аналітичний та теоретико-прогностичний методи було використано під час опрацювання напрямів удосконалення превентивної діяльності поліції (підрозділ 3.2).

Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, Закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких спрямовані на врегулювання правовідносин, які виникають під час здійснення поліцією превентивної діяльності. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становить практична діяльність окремих структурних підрозділів Національної поліції.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертаційна робота є одним із перших монографічних досліджень з моменту утворення Національної поліції, в якому на основі аналізу норм чинного законодавства України та наукових поглядів учених, визначено сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, а також на основі опрацювання досвіду провідних країн світу, окреслено можливості удосконалення законодавства у цій сфері. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачкою. Зокрема, з позитивного боку слід відзначити:

- встановлено, що превенція є історично обумовленою частиною діяльності правоохоронних органів на території України та у світі загалом. На доведення цієї позиції представлено періодизацію історичного розвитку превенції в рамках якої виділено та проаналізовано: 1) виникнення превенції в діяльності правоохоронних органів держав Стародавнього світу; 2) превенцію в

діяльності правоохоронних органів на землях України з IX по XVII століття; 3) розвиток превенції в діяльності правоохоронних органів за часів «Імперського» панування у XVIII – початку XX століття; 4) радянський етап становлення та розвитку превенції в діяльності правоохоронних органів в 20–90-ті роки XX століття; 5) превенцію в діяльності правоохоронних органів на перших етапах становлення України як незалежної держави у період 90-тих років XX століття – по теперішній час (стор.70).

- з'ясовано, що в своїй діяльності Національна поліція України використовує широкий превентивний інструментарій, який складають численні превентивні заходи, неоднорідні за своєю суттю та механізмом застосування. У зв'язку із цим побудовано позицію, відповідно до якої усі види превентивних заходів поліції згруповано наступним чином: 1) прості превентивні заходи; 2) комплексні (система дій превентивного характеру) (стор.71);

- акцентовано увагу, що в межах адміністративно-правового регулювання превентивної діяльності поліції для координації поведінки суб'єктів у відносинах виникаючих за фактом її провадження, існують наступні адміністративні методи: забезпечувальні; стимулюючі; контрольно-наглядові методи; організаційні (с.124);

- встановлено, що взаємодія поліції щодо забезпечення превентивних заходів здійснюється на трьох основних рівнях: 1) загальнодержавному, тобто, із офіційними владними органами. Подібна взаємодія передбачає виконання спільної, координованої роботи у рамках забезпечення публічної безпеки, ювенальної превенції, протидії та попередження насильства в сім'ї, реалізація сумісно із територіальними державними адміністраціями програм сприяння діяльності поліції і таке інше; 2) на рівні взаємодії із органами місцевого самоврядування шляхом взаємного інформування, проведення спільних нарад із керівництвом поліції на відповідній території, сприянні поліції при виконанні ними своїх обов'язків, зокрема в рамках проведення мітингів, маніфестів, демонстрацій та інших публічних заходів; 3) на рівні співпраці безпосередньо із громадськістю (с.125-126).

- узагальнено досвід здійснення превентивних заходів правоохоронними органами Сполучених Штатів Америки, Канади, Великобританії, Німеччини,

Чехії, Польщі, Грузії, Білорусі, Російської Федерації, Казахстану та Японії. Встановлено, що найбільш доцільним та правильним буде комплексне запозичення позитивних моментів здійснення та забезпечення превенції в різних країнах, через інтеграцію наступних аспектів: посилення «превентивних можливостей» поліції, розширення їх прав у сфері застосування превентивних заходів та спрощення механізму використання останніх; удосконалення нормативно-правової бази в частині регулювання механізму застосування превентивних заходів та приведення її у відповідність до міжнародних стандартів; посилення взаємодії із населенням в рамках провадження превентивної діяльності; розробки та впровадження різних поліцейсько-соціальних програм, направлених на профілактику правопорушень, проведення роз'яснювальної роботи серед різних верств населення, підвищення правосвідомості серед людей тощо (с.166-167).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Відзначаючи загалом належний рівень рецензованої дисертації, не можна не відмітити, що вона не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень.

1. Так, визначаючи напрями удосконалення превентивної діяльності поліції здобувачка досить слушно вказує на необхідність удосконалення нормативно-правової бази, зокрема в аспекті визначення на законодавчому рівні поняття превентивної діяльності та превентивних заходів. Це, на думку авторки, дасть змогу поліцейським ліпше розуміти суть превентивної роботи та її цілей, відповідно до чого, вони зможуть точніше формувати лінію своєї поведінки та бачити соціальні орієнтири діяльності. Утім, щоб вказане твердження було більш змістовним та практично значимим, здобувачка мала хоча б тезисно описати напрями розвитку цього законодавства.

2. Розглянувши досвід багатьох країн Заходу і Сходу, зокрема, Сполучених Штатів Америки, Канади, Великобританії, Німеччини, Чехії, Польщі, Грузії, Білорусі, Російської Федерації, Казахстану та Японії, авторка робить чимало цікавих висновків. Зокрема Ярослава Олександрівна справедливо вказує на те, що існує безліч підходів до процесу здійснення превентивних заходів органами поліції та провадження превентивної діяльності

загалом. Далі вона вказує на те, який зарубіжний досвід є найбільш цікавим до запозичення (стор.150). Утім, ми так і не почули думку дисертантки з приводу того, який підхід є найоптимальнішим у сфері організації стосунків поліції та громадськості в контексті реалізації першими превентивних заходів.

3. Досліджуючи у Розділі 2 питання правового регулювання та організації превентивної діяльності поліції, здобувачці слід було приділити детальну увагу принципам здійснення превентивної діяльності. Адже правові принципи діяльності поліції – це безумовні вимоги, які закріплені у нормативно-правових актах або слідує безпосередньо зі змісту відповідних правових норм, та є обов'язковими для виконання. Вони відображають ті ключові засади (основи), на яких має будуватись така діяльність. Зокрема, особливої уваги, на нашу думку, заслуговують засади відкритості та прозорості.

4. Судячи зі списку використаних джерел, здобувачка, під час підготовки дисертаційного дослідження, проаналізувала велику кількість дисертаційних досліджень інших учених, як у галузі адміністративного, так і інших галузей права і це є дуже добре, адже використано сучасну наукову літературу. Однак дисертантці варто було більш критично ставитись до поглядів учених та не боятись виловлювати власну точку зору, навіть коли аналізуються праці докторів наук.

Проте, вищенаведені зауваження, які у певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад авторки в юридичну науку. Удалий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих у роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Авторка

сформулювала свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення одержаних результатів в теоретичній і практичній сферах обумовлюється тим, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації висновки та пропозиції розширюють і поглиблюють існуючі знання про сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції, їх може бути використано для поліпшення правотворчої та правозастосовної діяльності поліції.

Підсумки розроблення досліджуваної в дисертації проблематики, отримані узагальнення та висновки було оприлюднено під час виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку» (м. Львів, 20–21 листопада 2015 р.); круглий стіл, присвячений 67-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини (м. Київ, 10 грудня 2015 р.); «Правові реформи в Україні: реалії сьогодення» (м. Київ, 31 жовтня 2017 р.); Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення» (Запоріжжя, 27–28 липня 2018 р.); «Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання суспільних відносин» (Харків, 18–19 січня 2019 р.).

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання – визначення сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення превентивної діяльності поліції і вироблення на цій основі відповідних пропозицій та рекомендацій. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07, вимогам Порядку присудження наукових ступенів, його

автор — Лакійчук Ярослава Олександрівна — заслугове присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Викладач відділу

підвищення кваліфікації прокурорів з нагляду

за додержанням законів при виконанні судових рішень

у кримінальних провадженнях інституту

підвищення кваліфікації прокурорів

Національної академії прокуратури України

кандидат юридичних наук

Костянтин ШКАРУПА

Підпис

Начальник відділу
документального забезпечення

" " 20

року